

DIGITAL PHOTOGRAPHY IN DESIGN VISUAL COMMUNICATIONS: EDUCATIONAL CONTEXT

ЦИФРОВА ФОТОГРАФІЯ В ДИЗАЙНІ ВІЗУАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ: ОСВІТНІЙ КОНТЕКСТ

Romanenko N. G. **Романенко Н. Г.**

*Doctor of Technical Sciences, Professor,
Professor at the Design Department*

*доктор технічних наук, професор,
професор кафедри дизайну*

Shkrebtiiy V. S. **Шкрєбтій В. С.**

Lecturer at the Design Department

викладач кафедри дизайну

Nechaj M. S. **Нечай М. С.**

*Student at the 1st year of the Master's
degree at the Faculty
of Humanitarian Technologies
Cherkasy State
Technological University
Cherkasy, Ukraine*

*студентка I курсу магістратури
факультету гуманітарних технологій
Черкаський державний
технологічний університет
м. Черкаси, Україна*

Цифрова фотографія сьогодні – розповсюджений засіб комунікативного дизайну, суть якого полягає в поєднанні естетичних принципів художнього проектування композиції із забезпеченням функціональності інформації, що надається. Суть такої інформації може бути сама різна: реклама, листівка, афіша тощо, але мова йде про передачу повідомлення зацікавленій особі. Якість створення такого повідомлення покладається на дизайн, коли головне викладається не прямою вербальною мовою, а шляхом створення візуальних образів, здатних викликати відповідні, згідно поставленої задачі, відчуття. Дизайнер має створити повідомлення, здатне не тільки привернути увагу зацікавленої особи, але і викликати у користувача емоції, потік думок і ідей, все те, що має зацікавити і сприяти спілкуванню, комунікації. І якщо дизайнер творчо підходить до поставленого завдання, не використовує стереотипів, банальних прийомів та інструментів, це породжує у глядача довіру до потрібної йому візуальної інформації. Ефективним і сучасним засобом утворення нової реальності є цифрове фото, а пошук практик щодо його засвоєння і застосування є актуальним питанням часу.

Специфіка фотографії, особливості її візуальної організації, образотворчо-функціональна гармонія досить докладно описані в книзі французького філософа Ролана Барта «Camera lucida» [1], яку науковці вважають найбільш раннім аналітичним дослідженням в області фотографії. Готові рецепти професійної зйомки, як і чимало секретів й практичних порад можна знайти в книжці-довіднику Скотта Келбі «Цифрова фотографія» [2]. Широкий діапазон сучасної художньої фотографії презентує американська фото-художниця Шарлотта Коттон в книзі «Фотографія як сучасне мистецтво» [3]. Стан українського сегменту візуального мистецтва та подальші трансформації творчої діяльності особистостей досліджені Зоєю Алфьоровою на прикладі творчості українського художника та дослідника сучасного візуального мистецтва Віктора Сидоренка [4].

В пошуку балансу між творчістю природи і творчістю людини, місця та значення фотографії як культурно значущого медіума в соціально-політичному кліматі, в сучасному мистецтві є необхідність, на наш погляд, узагальнити практики засвоєння цифрової фотографії студентами, які навчаються за освітньою програмою «Графічний дизайн». В ЧДТУ освітній контент містить наступну систематизацією ризновидностей фото: емпіричні, риторичні, естетичні.

Емпіричне фото (Ілюстрація 1). Сьогодні, коли кожен студент володіє смартфоном і, навіть, вважає себе фотографом, освітній процес підготовки фахівців з дизайну має використовувати ці можливості. Перший етап фахового підходу до фото фіксації – включити у студента емпіричні характеристики мислення: споглядання, спостереження, а може і досвід. На рисунку 1 наведено емпіричне любительське фото і емпіричне професійне фото викладача. Спонтанна фото-фіксація зображення, що кинулося в око студентці (фото 1) – цікава композиція відбиття вуличного ліхтаря у калюжі води після дощу, є любительським фото, що узагальнює акт певної часової присутності особи в даному місці, яка набуває певного досвіду. На другому емпіричному фото відчувається фотомитець, здатний передбачити доцільне розташування об'єктів, елементів переднього плану і тла відповідно до вимог візуальної гармонії. Художній образ композиції – українська хата під комишем, з маленькими віконцями, як символ чогось давнього і рідного, що наштовхує на думку про Тараса та його дитинство. Ракурс, світлотіні і колір посилюють позитив, що іде від цієї старенької хати.

Фото 1. Дзеркальне відбиття ліхтаря. Луїза Січкара, 4 курс

Фото 2. Українська хата як символ. Вікторія Шкрєбтій

Ілюстрація 1. Емпіричне любительське і професійне фото

2. *Риторичні фото (Ілюстрація 2).* Наступна різновидність фото щодо системного набуття знань – риторичні фото. На перший погляд використання терміну «риторика», що застосовується в лінгвістиці як мистецтво якісного висловлювання думок, в образотворчому мистецтві не зовсім зрозуміле, але враховуючи, що в образній живописній творчості застосовується термін «пише», а не «малює», логіка в даному випадку проглядається. Тобто, риторичні фото мають, також, якісно висловлювати думку, закладену автором. Прикладом таких фото може бути портрет, пейзаж, натюрморт, оголена натура тощо. Нижче наведені приклади риторичних фото Вікторії Шкрєбтій: пейзаж (фото 3) і натюрморт (фото 4), які авторка обумовлює наступною риторикою.

Думка, закладена в риторичне фото «Осінній спокій річки Рось» – передати глядачеві момент спокійного і величного протікання річки (Корсунь-Шевченківський регіон), що оминає велетенське каміння та оточена гранітними скелями, підкреслити пейзаж ранньої осені і привернути увагу студентів до архітектурної пам'ятки, сповненого романтизму, маєтку Лопухіних-Демидових, що проглядається вдалині. Риторика наступної композиції (фото 4) – класичний натюрморт: важка льняна драперія із відбитками тіней та гарбузом на ній.

Фото 3. Осінній спокій річки Рось

Фото 4. Навчальний натюрморт

Ілюстрація 2. Риторичні фото

3. *Естетичні фото (Ілюстрація 3).* Ця різномовність фото найбільш складна. Естетичні фото мають нести інформацію про оточуючу дійсність, про творчість природи і повинні викликати у глядача духовну насолоду.

Фото 5. Зимовий вечір.

Марина Боровик, 2 курс

Фото 6. Колоски історії.

Марія Нечай, магістратура

Ілюстрація 3. Естетичні фото

На Ілюстрації 3 (фото 5) студентка побачила те, що бачимо зараз ми на світлині, але наживо, і, переживаючи досвід присутності при цій природній узгодженості, прокоментувала свої враження, що припали їй до душі: засніжений спокій біля зупинки, яку вона знає багато років, ритм тіней гілля дерева на снігу, ритм дерев в перспективі. На фото 6 – альбом, античні фігури свічок теплого кремового кольору, обрамлені

віночком колосків... Композиція спонукає до спогадів подій власної історії, її зв'язку з давньою історією.

Висновки:

1. Узагальнено застосування цифрової фотографії як засобу утворення нової реальності в комунікативному дизайні.

2. Аналітичне дослідження трансформацій візуального мистецтва та його засобів обґрунтовує необхідність введення в навчальний контент підготовки фахівців з дизайну послідовного, за суттєвою складністю, надання знань з фото-фіксації.

3. Практика засвоєння цифрових фото в графічному дизайні може бути систематизована за трьома різновидностями: емпірична, риторична, естетична.

Література:

1. Ролан Барт. «Camera Lucida. Нотування фотографії». Львів: МОКСОР, 2023. 176 с.

2. Скотт Келбі. Цифрова фотографія: Фоторецепти. Харків: Фабула, 2020. 224 с.

3. Шарлотта Коттон. Фотографія як сучасне мистецтво. Львів: ArtHass. 2022. 336 с.

4. Алфьорова Зоя. «Патерни бачення» Віктора Сидоренка: досвід трансформації сучасного мистця в контексті змін морфології візуального мистецтва. Вісник ХДАДМ. 2022. №1. С. 192-206. URL : https://visnik.org.ua/pdf/visnik_ksada_2022-1_17_Alforova_192-206.pdf.

5. Бернат Л. А. Фото в контексті дигітальних технологій дизайну / Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences, IX(48), I.: 261, 2021 Dec. www.seanewdim.com The journal is published under Creative Commons Attribution License v4.0 / Art History. URL : <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2022/02/httpsdoi.org/10.31174SENDHS2021261IX4801.pdf>.